

ban talált új fészkek száma (összesen 12 db) annak ellenére, hogy a fészkelő párok száma alig változott.

A fészkelések sikerességét az elégséges táplálék és az időjárás befolyásolja leginkább, de a 2018-ban sikerült megfigyelni, hogy ragadozók is veszélyt jelenthetnek a felcseredő fekete golyákra. Tóbiás és Sára fészektől távol, a pörbolyi bekamerázott fészkekben június 6-án réti sas pusztította el a fészkekben lévő mindhárom fiókat, hiába próbálta távol tartani az egyik költőmadár az éhes ragadozót.

Az együttműködő felek számára fontos a be nem avatkozás elve, hiszen a madarak fészkelőhelyén elhelyezett webkamera egyedülálló lehetőséget nyújt, hogy a természetet a maga valójában és zavartalanságában figyelhessék meg az érdeklődők. A webkamerákat megfigyelő szakemberek és tudósok csak szemlélői a költés sikerességének és sikertelenségének egyaránt. Ezek az események hozzátartoznak a természet rendjéhez, melybe semmiképp sem célja beavatkozni az embernek.

Erdőgazdálkodói megállapodás a természetvédelmi kezelőkkel

A nemzeti parkoktól független természetvédelmi hatóságok megalakulását követően a fokozottan védett madarakkal kapcsolatos hatósági elvárások kiszámíthatatlanná váltak, az egyes ügyintézők szubjektív megítélésén múlott és múlik jelenleg is az erdőgazdálkodói tevékenységek végezhetősége.

Mind az eljáró hatóságok megnevezése és székhelye, mind a hatósági ügyintézői kör időszakról időszakra változott, mely miatt nem alakulhatott ki a helyi terepi tapasztalatokra építő következetes hatósági gyakorlat.

A mai magyar természetvédelmi hatóság elsősorban passzív eszközökkel kívánja a céljait elérni, melynek elsőleges eszközei a korlátozás és a büntetés.

Véleményünk szerint az aktív természetvédelem folyamatának a tények megismerésén, az összefüggések felisme-

résén és a gazdálkodói gyakorlatba történő beépítés mérőföldkövein kell megvalósulnia.

A Gemenc Zrt. annak érdekében, hogy erdőgazdálkodói tevékenysége tervezhető és végrehajtható maradjon, folyamatosan kereste a kapcsolatot a helyi természetvédelmi kezelést végző szerv szakembereivel, hogy közös tapasztalataik alapján megállapítsák azokat a korlátozási kereteket, melyek már teljesítik a természetvédelmi célok megvalósulását és betartásuk még tartható egy gazdálkodó szervezet számára, valamint hatósági támogatást is élvezhet.

A megállapodások fontos eleme a fészkek környezetében a térbeli és időbeli korlátozások érvényre juttatása mellett a fészkelések nyomon követése, a fészkekre vonatkozó adatok és az erdőgazdálkodás összehangolása, valamint a térbeli és időbeli korlátozások feloldása a fészkek megszűnése vagy a fészkelés elmaradása esetén.

Az elmúlt mintegy 6 év kamerával és GPS jeladóval történő megfigyeléseinek eredménye, hogy a fekete golyák fészkelési-költési sikerességeinek tekintetében jelentős szerepe van a táplálkozóhely minőségének, a költési időszak időjárás viszonyainak, a költőpárok személyes stratégiájának, a villanyvezetékek elhelyezkedésének.

A fentihez hasonló együttműködések csak a kölcsönös bizalomra építve tudnak működni, melyek nemcsak a szervezetek vezetői között kell hogy fennálljanak, hanem a kapcsolatot tartó ügyintézők és az egymás mellett dolgozó terepi szakemberek között is meg kell ennek valósulnia.

A Gemenc Zrt. állami vagyonkezelőként, a természetvédelmi értékek fenntartásában érdekelt gazdálkodó szervezetként vállalni tudja a jogszabályokban lefektetett elvárások betartása mellett a fenti együttműködési megállapodásokban foglaltakat. Megítélésünk szerint az állami vagyonkezelői körön belül hasonló feltételekkel érdemes együttműködésre és közös munkára törekedni. 🌿

A Dunántúlon terem a legtöbb szelídgesztenye

A szelídgesztenye jellemzően októberben érik, így frissárúként megtalálható már a piacokon, az üzletek polcain; ha pedig beköszönt a hidegebb idő, az utcai gesztenyesütők-nél is megjelenik. Hazánkban a legtöbb a Nyugat- és a Dél-Dunántúlon, valamint a Börzsönyben terem belőle.

A szelídgesztenye hazánkban is honos, azonban nagyon igényes fafaj. Termesztéséhez speciális ökológiai követelményeknek kell megfelelni: kiegyenlített, csapadékosabb időjárás és savanyú talaj. Emiatt csak az ország néhány táján lehetséges az üzemi méretű termesztése, így a dél-dunántúli, a nyugat-dunántúli és a Börzsöny-hegységi természetfőzőtájakon.

A mogoróhoz hasonlóan jellemzően kisüzemi növény. Az 1970-es években telepített, összesen mintegy 450 hektár területű áruültetvények mára szinte teljesen kipusztultak, jelentősebb méretű üzemi ültetvények nincsenek az országban. Az éves termés nagy részét ma is főként a ligetes szórványgesztenyések és a vad állományok adják.

Az árutermő szelídgesztenye-ültetvények területe a SAPS-adatok alapján mindössze 215,5 hektár, az ültetvények elsősorban a nyugat-dunántúli megyékben helyezkednek el.

Pedig a szelídgesztenye perspektivikus gyümölcsfaj, de a termesztése kockázatokkal jár. Az utóbbi másfél évtizedben egy gombás betegség, a kéregelhalás (*Cryphonectria parasitica*) járványszerűen tizedeli a fákat.

Mellette néhány éve megjelent a szelídgesztenye gubacsdarázs (*Dryocosmus kuriphilus*), amely szintén komoly károkat képes okozni. Hatékony és tartós eredménnyel járó védekezés egyelőre egyik károsító ellen sincs, bár a szelídgesztenye gubacsdarázs természetes ellenségének (a hazánkban nem honos *Torymus sinensis* fűrkésdarázs-fajnak) betelepítésével kapcsolatos vizsgálatok ígéretes eredményeket mutatnak.

Az országos éves termésmennyiség 200-500 tonna közötti, mely a kevés számú üzemi ültetvénynek és a termesztéstechnológiai fejlesztések hiányának tudható be. Exportunk elhanyagolható, azonban jelentős a feldolgozóipari igény, így behozatalra szorulunk. Az import évente 1000-2500 tonna között mozog, jellemzően Olaszországból.

Forrás: NAK

Fotó: Magyar Mezőgazdaság

